

ITS ALL-IN THE GAME:

Meedenken en meewerken aan de Nieuwe Groenmarktbuurt

Een procesvoorstel

Een bijzondere buurt

De Nieuwe Groenmarktbuurt is een bijzondere buurt in Haarlem. De ene straatzijde bestaat vooral uit woongebouwen en enkele winkels, de andere straatzijde wordt gedomineerd, naast de monumentale Groenmarktkerk, door meerdere sociaal-maatschappelijke organisaties. Naast de vaste bewoners en ondernemers wordt de buurt al jaren – tijdelijk en met wisselende samenstelling – ‘bewoond’ door tientallen mensen die met moeite een plek elders in de stad krijgen: daklozen, verslaafden en mensen met andere sociale problemen.

De bewoners in de buurt zijn bijzonder betrokken bij hun woonomgeving. En heel anders dan veelal in Haarlem wordt hun betrokkenheid niet gekenmerkt door een NIMBY (Not In My Back Yard) houding, maar juist door het omarmen van wat men regelmatig noemt ‘de sociale boulevard’ van Haarlem.

Ruimtelijk en stedenbouwkundig is de Nieuwe Groenmarkt – zo werd ook al opgemerkt in de analyse die in opdracht van de gemeente is gemaakt – een rustige oase in de luwte van het centrum en het drukke kernwinkelgebied. De rust is, naast de houding van de bewoners, ook een belangrijke conditie voor de geslaagde opvang van kwetsbare groepen in de buurt.

Er zijn weinig plekken in Nederland waar een dergelijke menging van functies en belangen zo’n harmonieuze balans heeft gevonden – en ook nog midden in de stad. Dat belangrijke sociale functies hier zo goed functioneren is in hoge mate te danken aan instellingen zoals Stem in de Stad, het Wijkcentrum, Groenmarktkerk en de Antonius Gemeenschap, die een open houding hebben naar andere gebruikers van het plein en in hun beleid er juist van uitgaan dat hun doelgroepen zichtbaar zijn in het centrum van de stad en niet ‘verbannen’ worden naar de rafelranden van de stad, zoals meestal gebeurt met kwetsbare of zogenaamde ‘overlast gevende’ groepen. Zie bijvoorbeeld de eindeloze zoektocht naar een locatie voor Skaeve Huse en Domus Plus in Haarlem.

Belangen

Er spelen natuurlijk ook andere belangen rond de Nieuwe Groenmarktbuurt. Logisch op zo’n centrale plek in de stad. Vanuit klimaatadaptatie is het noodzakelijk om in de binnenstad minder bestrating en meer bomen en groen in de volle grond te realiseren; de Nieuwe Groenmarkt is ook een incidentele locatie voor de markt en kleine evenementen; en de Nieuwe Groenmarkt zou een rol kunnen spelen in de mobiliteitsstrategie voor de binnenstad.

De Groenmarktbuurt staat (al een tijdje...) aan de vooravond van grote veranderingen, zowel fysiek-ruimtelijk als inhoudelijk-programmatisch. De herinrichting van de openbare ruimte kan een impuls zijn voor de kwaliteit van de buurt, maar brengt ook risico’s met zich mee. De verkoop van de kerk en omliggende gebouwen kan een vitalisering van de voorzieningen betekenen, maar ook een verlies aan karakter en sfeer in de buurt.

Ons voorstel: Co-creatie

Bewoners en instellingen uit de buurt nodigen de gemeente uit om in een open proces van co-creatie integraal over de toekomst van de buurt na te denken en aan de planvorming mee te werken. Uitgangspunt daarbij zijn het bewaren en versterken van drie kernwaarden die in overleg tussen bewoners en instellingen werden geformuleerd:

- de menging van sociale boulevard en stadsoase;
- behoud van de kerk en omliggende gebouwen voor maatschappelijke en culturele functies;
- het plein als publieke ruimte, de ontmoeting en uitwisseling tussen zeer diverse bevolkingsgroepen.

De Nieuwe Groenmarkt en bijbehorende voorzieningen staan natuurlijk niet los van andere ambities en programma's voor de binnenstad van Haarlem, zoals de visies op leegkomende kerken, klimaatadaptatie, mobiliteitsstrategie en andere buurtoverstijgende stedelijke functies. Die krijgen dus ook een plek in het proces.

Het is nadrukkelijk niet vanuit de bekende processen van participatie en inspraak bedacht, maar als een uitdagend, vernieuwend proces dat past in de geest van de nieuwe omgevingswet en de zoektocht naar nieuwe, directere democratie.

Korte en lange termijn

Dit procesvoorstel richt zich op twee parallelle trajecten:

- Een lange-termijnstrategie voor de toekomstige inrichting en betekenis van de Nieuwe Groenmarkt.
- Directe invulling geven aan een tijdelijke inrichting van de Nieuwe Groenmarkt.

De twee trajecten zijn natuurlijk met elkaar verbonden. De korte termijn is meer in het kader van 'doen', waarbij we de buurt graag letterlijk zouden willen activeren om daarmee een soort 'voorproefje' te bieden van de toekomstige invulling. De lange termijn is juist in het kader van 'denken' - waarbij kennis en engagement uit de buurt worden gekoppeld aan de gemeentelijke inzichten in een brainstorm proces, gericht op het maken van optimale keuzes.

Buurtspel

Hoe brengen we zo'n proces op gang? We zien graag een soort 'buurtspel' dat opgezet zal worden — met een aantal 'levels' - naar het voorbeeld van *gaming*. Zo zou het eerste 'level' kunnen leiden tot een actieve betrokkenheid bij de tijdelijke inrichting, het tweede 'level' het onderstrepen van inzichten over de waarden, kansen en risico's in de buurt, en het derde 'level' zou een gezamenlijke visie over de toekomstige inrichting van de Nieuwe Groenmarkt als eindresultaat kunnen hebben. Zo kunnen we stapsgewijs de betrokkenheid van partijen rond de Nieuwe Groenmarkt en binnen de gemeente laten groeien en de deelnemers mee laten denken over de ontwikkeling van het buurtspel.

Het fenomeen '*serious gaming*' is een innovatief concept dat in de laatste jaren steeds vaker wordt toegepast bij beleidsvorming en co-creatie. Nederland is zelfs koploper als het gaat om het introduceren van *serious gaming* in het ruimtelijk domein. Pionier in het veld is bijvoorbeeld het bedrijf *Play The City* (www.playthecity.eu) uit Amsterdam. Andere bedrijven zijn bijvoorbeeld www.Beingadesigner.com of www.Zeewaardig.com.

Meerwaarde

Zo'n spel heeft de potentie om de gedachten over de toekomst van de buurt een kwalitatieve wending te geven. Ons gezamenlijke doel is tenslotte het beste ruimtelijke en inhoudelijke plan voor de Nieuwe Groenmarkt: voor de direct betrokkenen, maar zeker ook voor de stad!

Maar, dit traject kan leiden tot veel meer. Zo is het – door de kleine schaal - een fantastische *pilot* voor andere vergelijkbare processen; een leermoment voor vele professionals in de stad en daarbuiten. Het zou ook leiden tot meer betrokkenheid en sociale cohesie in de buurt; en natuurlijk ook tot meer draagvlak voor de plannen.

De bal ligt nu bij de gemeente

We willen en pretenderen niet, als bewoners en betrokkenen in de buurt, dit buurtspel zelf te bedenken. Dat zou amateuristisch zijn en zal de uitkomsten en de meerwaarde geen goed doen. Wel willen we graag, samen met de gemeente, de opdracht hiervoor formuleren en betrokken zijn bij de selectie van een uitvoerende organisatie.

Haarlem, 23 maart 2022

Buurtcomité Herinrichting Nieuwe Groenmarkt en Krocht:

Eilis Denkers, Mike en Ria Cowley, Brian Brouwer, Theo Loth, Micha de Haas, Huib Nelissen, Michael Kolf, Joris Obdam en Bernadette Meertens

En de vertegenwoordigers van de instellingen in de straat:

Stichting Stem in de stad, pastoraal manager Joost van den Bogert

Wijkcentrum Haarlem Effect, directeur Sofie Vriends

Stichting Sint Vincentius van Paulo Haarlem, voorzitter Anne-Marie Donders

Vincentiusvereniging Haarlem, voorzitter Herman Mone

Stichting Antonius Gemeenschap, voorzitter Wim Blüm

Groenmarktgemeenschap van de H. Antonius van Padua kerk, coördinator Alison Besselink-McDonnell

Stichting VPSG, Advies en ondersteuning bij vragen rond seksueel geweld, godsdienst en zingeving, coördinator Gezien van der Leest

Wijkraad Binnenstad Haarlem, voorzitter Martin Favié